

NATIONAAL
KENNISINSTITUUT
ONDERWIJS

Nederlands
Jeugdinstituut

Beschrijving interventie en onderzoeksplan: *formats*

Handreiking uit het programma

Effectmeting kansrijke interventies in het po en vo

Education
Endowment
Foundation

TAALCENTRUM - VU
Laat woorden werken.

uitgave februari 2026

In de periode 2022-2024 was het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) samenwerkingspartner in het grootschalige NRO-onderzoeksprogramma 'Effectmeting kansrijke interventies in het po en vo'. Dit programma moest inzicht bieden in de effectiviteit van enkele interventies in het primair en voort-gezet onderwijs, gericht op de cognitieve of sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Het Nji leidde het overkoepelende project Leren en Kennisdelen. Dat had als doel om de betrokken onderzoeksprojecten van elkaar te laten leren, en om opgedane kennis voor toekomstig onderzoek vast te leggen.

Het Nji heeft de ervaringen met de uitvoering van experimenteel interventie-onderzoek verzameld en geëvalueerd door regelmatig contact met de interventie- en onderzoekersteams. Op basis van deze ervaringen heeft het Nji in afstemming met het NRO een aantal tools van de Engelse *Education Endowment Foundation* (EEF) aangepast aan de Nederlandse situatie. De tools zijn daarvoor vertaald door het VU Taalcentrum.

Voor dit document is verder onder meer gebruikgemaakt van de EEF tools *Trial protocol template* en *Pilot evaluation plan*, en het werkblad dat interventiehouders gebruiken om hun interventie te beschrijven voor de Nji Databank Effectieve jeugdinventies: Handleiding werkblad beschrijving interventie (nji.nl).

Deze publicatie maakt deel uit van het totale pakket aan hulpmiddelen.

Scholen werven en behouden: *tips voor samenwerking*

Werving en behoud van scholen voor onderzoek: *aandachtspunten*

Onderzoeksoptzet en analyseplan: *richtlijnen*

Onderzoeksrapportage: *bouwstenen*

Inhoud

Aan de slag	3
1. Format: Informatie over de interventie	4
2. Informatie voor scholen	6
2.1 Format: Beschrijving van de onderzoeksvragen	6
2.2 Format: Informatie over hoe het onderzoek wordt uitgevoerd	7
3. Informatie voor onderzoekers	9
3.1 Format: Beschrijving van de onderzoeksvragen	9
3.3 Format: Berekening van de steekproefomvang	13
3.4 Format: Overzicht van wijzigingen	15
4. Planning	16
4.1 Format: Belangrijkste deadlines in de planning	16
4.2 Format: Uitgewerkte planning	16
5. Format: Versiegeschiedenis beheren	18

Aan de slag

De interventie en het onderzoeksproject beschrijf je zowel vóór als tijdens de looptijd van het onderzoek. Dit doe je voor verschillende doelgroepen: voor jullie team van onderzoekers en mensen die de implementatie uitvoeren, voor het NRO, voor de deelnemers aan het onderzoek en voor iedereen die geïnteresseerd is in de uitkomsten.

De formats in dit document kunnen onderzoekers en interventiehouders gebruiken als checklist: ben ik niets vergeten?

Gebruik van de formats

- We hebben onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen voor wie je de beschrijving maakt. Je bent natuurlijk vrij om die formats door elkaar te gebruiken.
- In de formats staat in cursief vaak een suggestie of voorbeeldtekst. Je kunt die tekst aanpassen aan wat voor jullie project relevant is.
- Het NJi heeft de formats zo volledig mogelijk gemaakt. Je kunt gemakkelijk velden verwijderen als je ze niet van toepassing vindt.
- Kijk vooral wat voor de doelgroep belangrijk is om te weten en wat voor jullie nuttige informatie is om te delen.

1.

Format: Informatie over de interventie

Dit format gebruik je om te beschrijven wat de interventie inhoudt. Dit is nuttig voor niet-onderzoekers, zoals de scholen die je werft voor deelname. Zo weten ze hoe de interventie eruitziet, wat het doel van het onderzoek is en hoe je dat gaat uitvoeren. Datzelfde geldt voor onderzoekers, die het onderzoek zo beter kunnen laten aansluiten op de interventie.

De informatie over de wetenschappelijke achtergrond, verklarende mechanismen en eerder uitgevoerd onderzoek kan erg uitgebreid zijn. Je kunt ervoor kiezen dit niet in het onderstaande schema te zetten, maar in tekst ervoor, erna of in een bijlage. Ook raden we je aan om als inleiding op dit schema een korte samenvatting van de interventie te geven. Dat geeft mensen wat basiskennis waarmee zij de meer gedetailleerde informatie uit het schema kunnen plaatsen. Ook geeft het je de kans om lezers te enthousiasmeren voor je interventie. Een voorbeeld van een interventiebeschrijving vind je hier: [Handleiding werkblad beschrijving interventie \(nji.nl\)](https://www.nji.nl/handleiding-werkblad-beschrijving-interventie).

Tabel 1. Onderdelen informatieblad interventie

Onderdeel	Toelichting
Inhoud interventie: doelgroep	Beschrijf wie de doelgroep van je interventie is en of er mogelijk sub-groepen zijn (bijvoorbeeld verschillende leeftijdsgroepen) of intermediaire doelgroepen (bijvoorbeeld als je leerkrachten traint in omgaan met lastig gedrag). Beschrijf hoe je doelgroepen selecteert, welke uitsluitingsgronden er zijn en of er redenen zijn om de interventie bij bepaalde contra-indicaties niet toe te passen.
Inhoud interventie: doel	Formuleer het doel van de interventie, het liefst zo SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) mogelijk. Noem eventueel naast het hoofddoel ook subdoelen.
Inhoud interventie: aanpak	Beschrijf hoe de interventie is opgebouwd en wat de omvang is (duur, aantal contacten, verschillende onderdelen). Het helpt scholen als je zo concreet mogelijk beschrijft welke activiteiten worden uitgevoerd en in welke volgorde. Het kan helpend zijn om een voorbeeldsessie uit te schrijven, zodat lezers een concreet beeld krijgen van wat de interventie inhoudt.
Inhoud interventie: uitvoering	Beschrijf welke materialen de school gaat gebruiken in de interventie en hoe de school aan die materialen komt. Worden ze door de interventiehouder aangeleverd of verzorgt de school ze zelf? Beschrijf ook wie de interventie uitvoert, welke opleiding en competenties daarvoor nodig zijn en hoe de kwaliteit van de uitvoering bewaakt wordt. Ook kun je organisatorische en contextuele randvoorwaarden aangeven.

Onderdeel	Toelichting
Implementatiemodel	Hoe wordt de interventie geïmplementeerd? Bijvoorbeeld eerst onder leiding van een ontwikkelaar en daarna een <i>train-the-trainer</i> -sessie? Of eerst met een trainer die persoonlijk aanwezig is en daarna online.
Onderbouwing van de interventie	Een onderbouwing is een samenhangend verhaal waarin je uitlegt waarom het beoogde doel te bereiken is door een bepaalde aanpak uit te voeren bij een bepaalde doelgroep. Beschrijf bijvoorbeeld de theoretische en wetenschappelijke achtergrond van de interventie, de beleidscontext en het verklarend mechanisme van de interventie. Doe dat hier liefst kort. Je kunt ervoor kiezen om een volledige Theory of Change toe te voegen in een bijlage.
Eerder uitgevoerd onderzoek leverde deze kennis op	Beschrijf bevindingen uit eerder onderzoek die de interventie onderbouwen. Ook kun je toevoegen welke contextuele factoren waarschijnlijk invloed hebben op de implementatie of werkzaamheid van de interventie.

2.

Informatie voor scholen

2.1 Format: Beschrijving van de onderzoeksvragen

Dit format gebruik je om de onderzoeksvragen op een rijtje te zetten voor niet-onderzoekers. Zo weten de scholen waarom je bepaalde informatie gaat verzamelen. Dit komt de respons ten goede.

Tabel 2. Onderdelen van informatieblad over het onderzoek

Wat willen we onderzoeken?	Wat zijn de onderzoeksvragen die daarbij horen?	Hoe gaan we dit meten?
Werkt de interventie? Bijvoorbeeld: bestaat er bewijs ter ondersteuning van de Theory of Change, is de aanpak onderbouwd met bewijs, is het waarschijnlijk dat het waargenomen gedrag tot een verandering in de leerprestaties leidt?	Bijvoorbeeld: leidt de interventie tot grotere leesvaardigheid van leerlingen?	Observatie in de klas en toetsgegevens
	Bijvoorbeeld: ervaren leerkrachten en leerlingen een positief effect van de interventie?	Enquêtes onder leerkrachten en leerlingen
Is de implementatie haalbaar? Bijvoorbeeld: kan het programma worden geïmplementeerd zoals bedoeld? Is de aanpak aanvaardbaar voor onderwijsprofessionals en/of leerlingen? Zijn er voldoende medewerkers beschikbaar voor de aanpak (en is er voldoende tijd beschikbaar)?	Wordt de interventie volgens plan geïmplementeerd?	Monitoring van uitvoering en gebruik van de interventie, bijvoorbeeld door inloggegevens van software of aftekenlijsten
	Is de inhoud en aanpak van de interventie bruikbaar voor scholen?	Interviews met leraren of focusgroepen

2.2 Format: Informatie over hoe het onderzoek wordt uitgevoerd

Dit format gebruik je om aan scholen uit te leggen hoeveel scholen nodig zijn voor het onderzoek, welke klassen kunnen meedoen en hoe ze worden toegewezen aan een van de onderzoekcondities. Onder het format is ruimte om te beschrijven hoe je de gegevensverzameling gaat uitvoeren en hoe jullie omgaan met gegevensbescherming.

Tabel 3. Onderdelen informatie over uitvoering onderzoek

Onderdeel	Toelichting
Projecttitel	Bijvoorbeeld: Een online platform gebruiken om het wiskundenniveau te verbeteren - een cluster-gerandomiseerd onderzoek.
Ontwikkelaar (Instelling)	Noem de ontwikkelaar van de interventie (interventiehouders).
Onderzoekers (Instelling)	Noem de onderzoekende instellingen.
Hoofdonderzoeker(s)	Noem de hoofdonderzoekers en voeg zo mogelijk contactgegevens toe.
Auteur(s) van deze beschrijving	Noem de auteurs en voeg zo mogelijk contactgegevens toe.
Onderzoeksvraag	Beschrijf de vragen die je met het onderzoek wilt beantwoorden en de hypothesen of verwachtingen die je hebt. Als je het voorgaande schema ook gebruikt hebt, kun je daarnaar verwijzen of een samenvatting geven.
Onderzoeksopzet	Beschrijf de opzet van het onderzoek. Noem daarbij niet alleen de naam van het design, maar beschrijf ook wat het voor de school betekent. Bijvoorbeeld dat klassen binnen de school random te horen krijgen of ze meedoen aan de interventie of dat ze in de controlegroep komen.
Randomisatiestrategie	Beschrijf hier hoe je scholen, klassen of leerlingen zult toewijzen aan een bepaalde onderzoekconditie en wat dit betekent voor scholen/klassen/leerlingen in de controlegroep. Bedenk dat scholen mogelijk niet weten wat randomisatie is en wat het voor ze kan betekenen.
Doelgroep van het onderzoek	Beschrijf de doelgroep. Bijvoorbeeld: <i>leerlingen met een zwakke taalvaardigheid van 15-16 jaar oud (klas 4, vo)</i> . Je kunt hier selectiecriteria en uitsluitingsgronden noemen zodat voor scholen helder is of ze mee kunnen doen.
Aantal scholen (nodig voor het onderzoek)	Noem hier het aantal scholen.
Aantal leerlingen (nodig voor het onderzoek)	Bijvoorbeeld: 8.500

Onderdeel	Toelichting
Toestemmingsformulieren	Beschrijf of je actieve of passieve toestemming van ouders nodig hebt en hoe je dat proces kunt vormgeven. Hoe worden de formulieren verstuurd, wie doet dat en wie herinnert ouders die (nog) niet gereageerd hebben? Geef zo mogelijk scholen de kans om te kiezen tussen digitale of papieren formulieren.
Primaire uitkomstmaten en bron	Beschrijf hier welke primaire uitkomsten je wilt meten, welke toetsen en meetmomenten je daarvoor wilt gebruiken en welke inzet dat van de scholen vraagt. Bijvoorbeeld: <i>We meten hoe goed kinderen aan het eind van het jaar zijn in begrijpend lezen. We doen dat door bij jullie de vaardigheidsscore op de Cito LOVS-toets begrijpend lezen op te vragen.</i>
Secundaire uitkomstmaten en bron	Bijvoorbeeld: <i>Score op zelfredzaamheid (maatwerkvragenlijst).</i>

Gegevensverzameling

Geef informatie over de methoden van gegevensverzameling en de instrumenten die jullie gebruiken om de onderzoeksvragen te beantwoorden en de succesindicatoren te beoordelen. Het gaat hierbij vooral om wie de gegevens verzamelt en hoe, en om de timing en de volgorde van de gegevensverzameling.

Als het implementatieteam hierbij betrokken is, geef dan aan welke maatregelen jullie nemen om bias te voorkomen, bijvoorbeeld door de deelnemers te vertellen dat de enquêtegegevens anoniem zijn en dat deze door de onderzoekers worden geanalyseerd.

Geef per methode aan hoeveel, of welk aandeel van de kinderen of leerkrachten moeten deelnemen. Als je een steekproef trekt, beschrijf dan hoe je die samenstelt.

Geef, indien van toepassing, aan welke implementatiegegevens je gaat uitvragen om na te gaan hoe goed de interventie geïmplementeerd en nageleefd is.

Ethische aspecten en registratie

Beschrijf het proces om ethische goedkeuring te krijgen.

Gegevensbescherming

Beschrijf, indien van toepassing, relevante procedures om de gegevenskwaliteit, anonimiteit en vertrouwelijkheid te waarborgen.

3.

Informatie voor onderzoekers

De volgende formats gebruik je als je informatie met onderzoekers wilt delen. Dat kan binnen het onderzoeksteam zijn, maar ook voor rapportages en de financier.

3.1 Format: Beschrijving van de onderzoeksvragen

In dit format kun je per onderzoeksvraag de gegevensverzameling en de te toetsen hypothesen noemen. Hieronder volgt eerst in cursief meer informatie over wat je in welke kolom kwijt kunt. Onder het schema is ruimte om het proces meer verhalend te beschrijven.

Onderzoeksvraag

Nummer de onderzoeksvragen en groepeer ze waar mogelijk op implementatie, proces en uitkomsten zodat je er in andere teksten makkelijk naar kunt verwijzen. Je kunt ook onderzoeksvragen opnemen om getrouwheid/naleving, de gangbare praktijk en implementatiedimensies die van belang zijn voor het effectonderzoek te evalueren.

Methoden van gegevensverzameling

- Een uitleg over welke gegevens jullie verzamelen, wie de gegevens gaat verzamelen en wat de timing en volgorde van gegevensverzameling is.
- Het proces voor kwaliteitsborging en wat jullie doen om bias te minimaliseren en een robuuste onderzoeksopzet te garanderen.

Hypothesen

Beschrijf welke hypothesen je gaat toetsen.

Onderzoeksvragen – implementatie	Gegevensverzameling	Hypothesen
Onderzoeksvragen – proces	Gegevensverzameling	Hypothesen
Onderzoeksvragen – uitkomsten	Gegevensverzameling	Hypothesen

3.2 Format: Informatie over hoe het onderzoek wordt uitgevoerd

In dit format beschrijf je hoe het onderzoek wordt uitgevoerd. Anders dan in het schema voor de scholen beschrijf je hierin ook de analysemethoden. Eerst volgt in cursief een toelichting over hoe je omgaat met de informatie over primaire en secundaire uitkomsten.

Uitkomstmaten uitgesplitst naar primair en secundair

- Geef een duidelijke definitie voor elke uitkomst. Leg in gewone taal uit wat er daadwerkelijk wordt gemeten, bijvoorbeeld leesvaardigheid, rekenvaardigheid, gedrag, en neem verwijzingen op naar uitgebreidere informatie over de gebruikte tests.
- Geef aan hoe uitkomsten worden gemeten. Noem daarbij de broninstrumenten of gegevenssets. Leg uit of een instrument geheel, gedeeltelijk of in aangepaste vorm wordt ingezet. Verduidelijk het aantal items en subschalen, type variabele(n), bereik en psychometrische eigenschappen. Geef voor alle keuzes een duidelijke motivatie.
- Wanneer jullie gebruikmaken van gegevens uit het NCO, geef dan duidelijk aan welke variabelen jullie gebruiken en hoe deze worden gekoppeld aan de leerlinggegevens die jullie zelf tijdens het onderzoek verzamelen.
- Geef aan wie de uitkomstgegevens verzamelt en analyseert. Leg ook uit hoe jullie waarborgen dat de gegevens blind worden verzameld en geanalyseerd, bijvoorbeeld door een test blind af te nemen of onder examenomstandigheden met steekproefsgewijze controles door onderzoekers.
- Geef voor onderzoeken met meer dan één nameting, bijvoorbeeld een directe nameting en een retentiemeting, aan op welk moment de primaire en secundaire uitkomstmaten worden gemeten.

Tabel 4a. Onderdelen informatie over uitvoering onderzoek inclusief analysemethoden

Onderdeel	Toelichting
Onderzoeksopzet, inclusief aantal condities	Beschrijf allereerst de opzet van het onderzoek, inclusief de eenheid voor randomisatie, bijvoorbeeld leerling, klas of school, het aantal condities en het aantal deelnemende scholen en leerlingen. Beschrijf wat de controleconditie inhoudt. Dit kan een beschrijving zijn van de normale gang van zaken, van het wachtlijstaanbod of een alternatieve interventie. Bespreek ook eventuele financiële vergoedingen voor interventie- en/of controlescholen. Beschrijf ook hoe jullie het verschil in aanbod tussen de condities controleren en hoe je eventuele verschillen in aanbod meeneemt in de analyses.

Onderdeel	Toelichting
Selectie van deelnemers	Beschrijf de deelnemers aan het onderzoek, de selectiecriteria en uitsluitingsgronden. Zo maak je duidelijk welke leerlingen, jaargroepen en scholen in aanmerking komen voor deelname aan het onderzoek. Geef aan of jullie een pre-test gaan gebruiken en of jullie de score daarop gebruiken als criterium voor deelname, bijvoorbeeld bij een interventie voor zwakke lezers. Geef aan hoeveel scholen, klassen en/of leerlingen nodig zijn voor de implementatie en het onderzoek. Leg de wervingsstrategie uit en vermeld details over procedures, rollen en verantwoordelijkheden. Beschrijf ook welke achtergrondkenmerken van scholen en leerlingen jullie meenemen in de analyses.
Randomisatie-eenheid	Bijvoorbeeld: school of leerling.
Stratificatievariabelen (indien van toepassing)	Bijvoorbeeld: geografisch gebied, onderwijsniveau of leerjaar.

Tabel 4b.

Primaire uitkomst	Toelichting
Variabele	Bijvoorbeeld: reken- of leesvaardigheid gemeten vóór de implementatie, na twee maanden gebruik en na een jaar.
Meting (Instrument, schaal, bron)	Dit kan gaan om kwantitatieve of kwalitatieve kortetermijnuitskomsten of metingen van verandering, bijvoorbeeld in perceptie, gedrag, houding, vaardigheden, leerprestaties of andere metingen van de implementatie van het programma. Beschrijf voor welke metingen jullie hebben gekozen en waarom. Koppel dit aan de relevante onderzoeksvragen. Instrumenten vind je bijvoorbeeld in de Databank Instrumenten Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl). Als het een zelfontwikkeld instrument is, beschrijf dan hier de betrouwbaarheid en validiteit. Bijvoorbeeld: wij maken gebruik van de vaardigheidsscore op Cito LOVS-toets rekenen, of van de score op de DMT. Deze toetsen worden op de deelnemende scholen regulier afgenomen. De scholen leveren de gegevens aan de onderzoekers.

Tabel 4c.

Secundaire uitkomst(en)	Toelichting
Variabele(n)	Bijvoorbeeld: sociaal-emotionele ontwikkeling
Meting(en) (Instrument, schaal, bron)	Dit kan gaan om kwantitatieve of kwalitatieve korte-termijn-uitkomsten of metingen van verandering, bijvoorbeeld in perceptie, gedrag, houding, vaardigheden, leerprestaties, of andere metingen van de implementatie van het programma. Beschrijf voor welke metingen jullie hebben gekozen en waarom. Koppel dit aan de relevante onderzoeksvragen. Instrumenten vind je bijvoorbeeld in de Databank Instrumenten Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl). Als het een zelfontwikkeld instrument is, beschrijf dan ook hoe je dit ontwikkeld hebt, inclusief de betrouwbaarheid en validiteit.

Tabel 4d.

Onderdeel	Toelichting
Gegevensverzameling	Geef informatie over de methoden van gegevensverzameling en de instrumenten die jullie gebruiken om de onderzoeksvragen te beantwoorden en de succesindicatoren te beoordelen. Het gaat daarbij vooral om wie de gegevens gaat verzamelen en hoe, en om de timing en de volgorde van de gegevensverzameling. Als het implementatieteam hierbij betrokken is, geef dan aan welke maatregelen jullie nemen om bias te voorkomen (bijvoorbeeld door de deelnemers te vertellen dat de enquêtegegevens anoniem zijn en door de onderzoekers worden geanalyseerd, of door onderzoekers te laten meelopen met het implementatieteam tijdens de metingen op een aantal scholen). Geef – indien van toepassing – op welke implementatiegegevens jullie opvragen om een oordeel te geven over de getrouwheid en naleving.
Analysemethode	Beschrijf de analyses die je gaat uitvoeren om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Geef aan voor hoeveel primaire uitkomstmaten het effect wordt gemeten en geef aan op welke manier een overall type I fout van .05 gewaarborgd blijft. Beschrijf ook hoe je de gegevens over getrouwheid en naleving meeneemt in de analyses. Omgaan met ontbrekende gegevens Beschrijf de analytische aanpak om te onderzoeken hoeveel gegevens er ontbreken, welk patroon er in de ontbrekende gegevens zit en hoe het onderliggende mechanisme kan worden blootgelegd.
Aanvullende analyses en robuustheidschecks	Indien van toepassing kun je hier eventuele geplande specificaties voor robuustheid of alternatieve specificaties beschrijven, inclusief aanvullende analyses die zijn gepland om werkzame mechanismen te testen met gebruik van uitkomstgegevens. Bijvoorbeeld om causale mechanismen te testen.
Ethische aspecten gegevensbescherming	Beschrijf het proces om ethische goedkeuring te krijgen. Beschrijf relevante procedures voor het waarborgen van de gegevenskwaliteit, anonimiteit of vertrouwelijkheid – indien van toepassing.

3.3 Format: Berekening van de steekproefomvang

Dit format gebruik je voor de beschrijving van het aantal scholen, klassen en/of leerlingen die nodig zijn voor een betrouwbaar onderzoek met voldoende power. De methode om tot die aantallen te komen heeft waarschijnlijk wat meer ruimte nodig. Daarom staat deze informatie hier als introductietekst. Hierin kun je ook beschrijven hoeveel uitval je verwacht. In de tabel staat een kolom waarin je de uiteindelijk gerealiseerde aantallen kunt registreren.

Randomisatie

Geef aan op welk niveau de randomisatie plaatsvindt, bijvoorbeeld leerling-, leraar-, klas-, groep- of schoolniveau, en welke randomisatie-strategie wordt gebruikt. Beschrijf of je per klas alle leerlingen betreft in het onderzoek of dat je een subgroep per klas selecteert en wat dan de selectieregel is. Vermeld ook of en waarom eventuele restricties zijn toegepast, zoals paren, stratificatie of minimalisatie. Als de randomisatie in batches plaatsvindt, kun je hier het proces beschrijven.

Berekening

Leg uit hoe je het aantal gerandomiseerde eenheden, bijvoorbeeld scholen, klassen of leerjaren, en het aantal leerlingen in het experiment hebt bepaald. Geef alle relevante informatie om de statistische power te berekenen: de effect size die minimaal kan worden waargenomen (MDES), de effect size die mag worden verwacht op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur, de intraclass correlatie, de correlatie tussen de voor- en name-ting, het aantal hypotheses-toetsen dat wordt uitgevoerd en de software die je hebt gebruikt voor de berekeningen. Vermeld ook welke veronderstellingen je doet, en de redenen of bronnen op basis waarvan je deze aannames doet, bijvoorbeeld bronnen voor de ICC of hoe de schatting voor uitval tot stand is gekomen. Benoem ook eventuele beperkingen (bijvoorbeeld de capaciteit bij de interventiehouder). Eventueel kun je meerdere MDES-scenario's presenteren om de gevoeligheid voor verschillende aannames te laten zien. Maak wel duidelijk welk scenario je voor de opzet van het onderzoek gebruikt.

Schattingmethoden van de effecten

Begin met een overzicht van de geplande analyses in grote lijnen. Vervolgens kun je de statistische methoden beschrijven die je gebruikt voor de analyses van de primaire en secundaire uitkomsten, en aangeven of de analisten de gegevens al dan niet blind analyseren. Daarna kun je beschrijven hoe de effectgrootte wordt berekend. Doe dit bij voorkeur in standaarddeviaties. Dit komt de vergelijkbaarheid met andere studies ten goede.

Subgroepanalyses

Beschrijf eventuele subgroepanalyses. Houd in de powerberekening hierboven rekening met de subgroepanalyses.

	Doelaantal	Gerealiseerd aantal
Minimaal waarneembare effectgrootte (MDES) ¹		
Pretest/posttest correlaties of verwachte R ² ²	niveau 1 (leerling)	
	niveau 2 (klas)	
	niveau 3 (school)	
Intracuster correlaties (ICC's)	niveau 2 (klas)	
	niveau 3 (school)	
Alfa ³	0,05	0,05
Power	0,8	0,8
Eenzijdig of tweezijdig?		
Gemiddelde clustergrootte		
Aantal gerandomiseerde eenheden ^{4,5}		
(Scholen/Klassen/Leerjaar)	Interventie	
	Controle	
	Totaal	
Aantal leerlingen	Interventie	
	Controle	
	Totaal	

¹ MDES-berekeningen verklaren eventuele verwachte uitval in het onderzoek. Geef in de hoofdtekst ook een rationale voor eventuele verwachte uitvalpercentages, inclusief benchmarks en de inflatie als gevolg daarvan.

² Bij powerberekeningen is het niet gangbaar om uit te gaan van $R^2 > 0$. Je weet immers pas achteraf wat deze is.

³ Pas dit zo nodig aan voor onderzoeken met meerdere primaire uitkomsten, onderzoeken met drie condities etc, wanneer een Bonferroni-correctie wordt toegepast.

⁴ Geef het niveau van de randomisatie aan (streep weg wat niet van toepassing is of vul aan).

⁵ Het aantal gerandomiseerde eenheden en leerlingen in deze tabel is een weergave van de doelaantallen. Als later in de onderzoekscyclus een aangepast protocol wordt gepubliceerd en het aantal scholen en leerlingen post-randomisatie bekend is, kun je deze naast de doelaantallen vermelden.

3.4 Format: Overzicht van wijzigingen

Dit format gebruik je om bij te houden welke wijzigingen jullie doorvoeren op basis van de ervaringen in pilots. In de tweede kolom kun je onvoorziene omstandigheden die zich tijdens het onderzoek voordoen bijhouden, inclusief hoe jullie ermee zijn omgegaan. Zo maak je het makkelijker om straks de eindrapportage op te stellen op basis van de originele plannen en dit format. Het schema is voor intern gebruik.

Tabel 5. Interventie

Onderdeel	Wijzigingen tijdens de pilot	Wijzigingen tijdens de RCT
Inhoud interventie	Eventuele wijzigingen in de inhoud van de interventie.	Eventuele wijzigingen in de inhoud van de interventie.
Implementatiemodel:	Eventuele wijzigingen in de manier van implementeren (bijvoorbeeld van onder leiding van een ontwikkelaar naar <i>train-the-trainer</i> of van persoonlijk aanwezig naar online et cetera).	Eventuele wijzigingen in de manier van implementeren (bijvoorbeeld van onder leiding van een ontwikkelaar naar <i>train-the-trainer</i> of van persoonlijk aanwezig naar online et cetera).
Duur van de interventie	Eventuele wijzigingen in de duur van de implementatie (bijvoorbeeld ingekort vanwege het toevoegen van een pretest).	Eventuele wijzigingen in de duur van de implementatie (bijvoorbeeld ingekort vanwege het toevoegen van een pretest).

Tabel 6. Effectonderzoek

Onderdeel	Wijzigingen tijdens de pilot	Wijzigingen tijdens de RCT
Criteria voor deelname	Eventuele wijzigingen in de criteria voor deelname aan het effectonderzoek (scholen, jaargroepen, leerlingen et cetera).	Eventuele wijzigingen in de criteria voor deelname aan het effectonderzoek (scholen, jaargroepen, leerlingen et cetera).
Niveau van randomisatie	Niet van toepassing op pilots.	Eventuele wijzigingen in het niveau van randomisatie.
Uitkomsten en baseline	Niet van toepassing op pilots.	Eventuele wijzigingen in de uitkomsten en de baselines.
Controlevoorwaarden	Niet van toepassing op pilots.	Eventuele wijzigingen in de controlevoorwaarden.

4. Planning

Deze formats gebruik je voor de planning van het onderzoek, inclusief de verantwoordelijke medewerker(s). In de inleiding beschrijf je wie deelneemt aan het onderzoek en wat mogelijke risico's zijn voor de planning. Deze planning kun je vervolgens delen met zowel onderzoekers als scholen. Omdat het belangrijk is dat iedereen dezelfde planning gebruikt, vind je de formats hier apart van elkaar.

4.1 Format: Belangrijkste deadlines in de planning

Voor alle deelnemende personen is het prettig om te weten wat de belangrijkste mijlpalen zijn in het onderzoek. Zo weten alle betrokkenen waar ze naartoe werken en wat logische momenten zijn om met elkaar te kijken of jullie nog op schema liggen.

Activiteit	Deadline
Scholenwerving compleet	
Pretest uitgevoerd	
Randomisatie voltooid	
Interventie op alle scholen gestart	
Interventie op alle scholen afgerond	
Posttest uitgevoerd	
Conceptrapport af	
Eindrapport af	

4.2 Format: Uitgewerkte planning

In het schema hieronder werk je de planning die tot de bovenstaande mijlpalen moet leiden, verder uit. Je kunt hierbij aangeven wie voor welke activiteit verantwoordelijk is: het implementatieteam, het onderzoeksteam of de deelnemende scholen.

Activiteit	Verantwoordelijke	Periode of deadline

Betrokkenen bij het onderzoek

Vermeld alle leden van het implementatieteam en het onderzoeksteam. Geef ook aan welke rol en verantwoordelijkheden ze hebben in het project en aan welke instelling ze verbonden zijn.

Bespreek ook wie er vanuit de deelnemende scholen betrokken zijn. In de algemene planning kun je volstaan met de rol of functie van die personen, bijvoorbeeld: de leerkracht neemt op moment X vragenlijst Y af. In de communicatie met de scholen is het duidelijker om, waar mogelijk, ook de namen van de betreffende personen te noemen.

Samenwerkingsafspraken

Hier beschrijf je welke samenwerkingsafspraken jullie maken. Denk bijvoorbeeld aan vaste overlegmomenten, afspraken over wie in mailwisselingen wordt meegenomen, en bespreekpunten of knelpunten waar jullie samen nog beslissingen over willen nemen.

Risico's

Vermeld belangrijke risico's die zich kunnen voordoen tijdens het onderzoek.

Geef daarbij ook aan hoe waarschijnlijk het is dat deze risico's zich voordoen en hoe groot het effect ervan waarschijnlijk zal zijn.

Beschrijf voor elk risico hoe je dit gaat aanpakken of beperken.

5.

Format: Versiegeschiedenis beheren

Wanneer je veel communiceert over de implementatie en het onderzoek, kunnen er verschillende versies van een document in omloop raken. Om te voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over wat de meest recente versie is, is het raadzaam om aan het begin van elk document te vermelden welke versie het betreft en waarom eerdere versies zijn herzien. Hieronder vind je een voorbeeld.

Versie	Datum	Reden voor herziening
1.2 [meest recent]		
1.1		
1.0 [origineel]		n.v.t.

